

Holwerd aan Zee

Een doorbraak voor mens en natuur?

Hans Revier

Context

Op weg naar Ameland passeren elk jaar honderdduizenden toeristen het Friese dorp Holwerd. Slechts weinigen nemen de moeite om te stoppen. Holwerd is een krimpdorp. Veel leegstand, ook in het historische centrum, en achteruitgang van voorzieningen. Veel plannenmakers hebben zich over Holwerd gebogen. Maar evenzovele plannen verdwenen in bureauladen. Geïnspireerd door de ideeën van Atelier Fryslan hebben vier bewoners van Holwerd e.o. het plan Holwerd aan Zee ontwikkeld. Naast een oplossing voor de problematiek van de krimp sluit het plan ook aan bij andere ontwikkelingen in dit deel van het noordelijk kustgebied: de noodzaak om de kustverdediging 'climate-proof' te maken, de discussies over het zoetwaterbeheer in relatie tot te verwachten neerslagoverschotten, de bestuurlijke wens om het toerisme te bevorderen en het streven van de natuurorganisaties om ecologische verbindingzones tussen Waddenzee en achterland te herstellen.

Het plan

Kort samengevat komt het plan Holwerd aan Zee er op neer dat een oude situatie hersteld wordt: een verbinding van de Waddenzee met de waterlopen (o.a. de Holwerder Vaart) in het achterland. Door een, met een sluis afsluitbaar, gat in de dijk te maken kan binnendijs een brak water meer gecreëerd worden, waardoor Holwerd weer aan zee komt te liggen. Zo'n situatie is bij verschillende plaatsen in het Duitse waddengebied nog aanwezig (Neuharlingersiel, Bernesiel, Hafersiel).

Het plan integreert volgens de initiatiefnemers een aantal wenselijke ontwikkelingen:

- het toerisme wordt bevorderd door een nieuwe passantenhaven nabij Holwerd die verbinding heeft met het achterland (Elfsteden vaarroute) en de Waddenzee en beter bereikbare en beleefbare natuur;
- natuurwinst wordt behaald door het creëren van een zoet-zout overgang (migrerende vis; bijzondere flora en fauna);

- afwatering via de sluis bij Holwerd lost het probleem op van wateroverlast ten gevolge van neerslagoverschotten;
- het spuien van boezemwater kan bijdragen aan het oplossen van de baggerproblematiek in de vaarroute naar Ameland;
- door het maken van nieuwe woonvormen aan het brakwatermeer en het herbestemmen van leegstaande panden (hotelaccommodatie?) in het historisch centrum wordt Holwerd aan Zee aantrekkelijk om te bezoeken of zich te vestigen.

Haalbaarheid

De initiatiefnemers, inmiddels verenigd in de stichting Holwerd aan Zee i.o., hebben in relatief korte tijd veel maatschappelijke steun voor hun ideeën verworven. Zowel politiek, bestuur als allerlei stakeholders hebben hun sympathie voor het plan uitgesproken. Tijdens een symposium in april 2015 is de haalbaarheid besproken en concludeerden de aanwezige bestuurders, kamerleden, vertegenwoordigers van belangenorganisaties dat we 'voor Holwerd aan Zee moeten gaan.' Vanuit buro NoorderRuimte heeft een eerste groepje studenten zich ook gebogen over de haalbaarheid. Twee studenten HBO-rechten hebben zich gebogen over de juridische (on)mogelijkheden van HaZ; een student civiele techniek heeft zich met name geconcentreerd op de waterbouw-aspecten van het plan. Naar verwachting zullen zij in de zomer rapporteren.

Kennisvragen

Met de initiatiefnemers van Holwerd aan Zee is afgesproken gedurende langere tijd onderzoek te doen dat bijdraagt aan het realiseren van HaZ. Dat onderzoek vindt plaats n.a.v. de volgende kennisvragen die in overleg met de initiatiefnemers zijn opgesteld:

- In hoeverre draagt de ontwikkeling van HAZ bij aan sociale cohesie en 'resilience' van de Holwerder gemeenschap?
- Wat zijn de effecten van Holwerd aan Zee voor het waterbeheer in Noordoost Friesland (verzilting, spuien overtollig regenwater)? Vormt afwatering via de sluizen bij Holwerd aan Zee een alternatief voor het nog te ontwikkelen gemaal bij Lauwersoog?
- Kan regelmatig spuien van water bij Holwerd aan Zee het dichtslibben van de nabij gelegen vaargeulen verminderen? Wat betekent dat voor de inrichting van het binnendijkse meer?
- Welke inrichtingsmaatregelen zijn nodig om Holwerd aan Zee ook een ecologische meerwaarde te geven?
- Is het mogelijk de leegstaande woningen in dorpskern te herbestemmen en te ontwikkelen tot vormen van hoogwaardige en duurzame verblijfsaccommodatie?
- Biedt de geprojecteerde nieuwbouw bij Holwerd aan Zee mogelijkheden om klimaatbestendig te bouwen en welke concepten zijn dan geschikt voor deze specifieke locatie?
- Hoe kan Holwerd aan Zee zich toeristisch ontwikkelen in relatie tot Ameland?
- Met welk juridisch kader moet er rekening gehouden worden bij het realiseren van Holwerd aan Zee? (Analyse van benodigde vergunningen, grondaankoop etc.)
- Kunnen aan Holwerd aan Zee vormen van duurzame energieopwekking gekoppeld worden (blue energie, getijdenenergie, warmtekrachtkoppeling)?

10 september 2015